

בעניין:

בנימין נתניהו

באמצעות עוה"ד בעז בן צור, ישראל וולנרמן,
דקלה סירקיס, כרמל בן צור ואסנת גולדשמידט-שרייר
מרח' הארבעה 28, תל אביב
טל': 03-7155000 ; פקס': 03-7155001

וכן באמצעות עוה"ד עמית חדד, נועה מילשטיין,
אביחי יהוסף ויאיר לשם
מרח' ויצמן 2 (בית אמות), תל אביב
טל': 03-5333313 ; פקס': 03-5333314

המבקש ;

- נ ג ד -

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)
רחוב מנחם בגין 154, תל אביב 6492107
טלפון: 073-3924600, פקס': 03-5163093

המאשימה ;

תשובה מטעם המבקש לתגובת המאשימה

לבקשה בעניין הראיונות שבוצעו לעד התביעה אילן ישועה

א. מבוא

1. כפי שיובהר להלן, הלכה למעשה – תגובת המאשימה נעדרת מענה לעיקר הטענות שהועלו מטעם המבקש במסגרת בקשתו זו, וביחס לאופן החרג בו פעלה במסגרת הראיונות שערכה לעד התביעה ישועה, תוך חריגה בוטה מן המסגרת המותרת והמקובלת לביצוע ראיונות עדים על פי דין.
2. והנה, בעוד בקשה זו תלויה ועומדת בפני בית המשפט הנכבד, מתברר כי המאשימה ממשיכה בנוהג פסול זה גם ביחס לעדי התביעה הבאים שאמורים להעיד לאחר העד ישועה. כך, ביחס לשני עדים נוספים נערכו בימים האחרונים "ראיונות", שאינם ראיונות כלל כי אם השלמת חקירה המייצרת חומרי חקירה חדשים שלא נמצאו בהודעותיהם.
3. התנהלות זו של המאשימה מדגישה, וביתר שאת, את הצורך בקבלת הבקשה דנן. עתה ברור כי ראיונות העדים הפכו, מבחינתה של המאשימה, לפלטפורמה לביצוע השלמות חקירה, באופן פסול הפוגע בהגנת הנאשמים.
4. ניסיון המאשימה "להמעיט" בערכו ובהיקפו של המהלך שנעשה על ידה – לא יועיל. לאורך תגובתה שזרה המאשימה ביטויים כגון "מדובר במקרים ודוגמאות נוספים"; "הצגה של חלקים נוספים מתוך ההתכתבויות"; ו"הדוגמאות הנוספות שהוצגו לעד". למקרא תגובתה של המאשימה עלול להיווצר הרושם (המטעה), כי כל שהוצגו לעד הן "דוגמאות" נוספות או "חלקים" נוספים, כאילו מדובר בשוליים של הדברים ובהשלמות זניחות וצדדיות.

5. זו אינה תמונת המצב, והמאשימה מודעת לכך היטב. כפי שפורט בבקשה, במהלך הראיונות הרבים שנערכו – 7 במספר – לעד ישועה (כמעט כמספר חקירותיו), הוצגו לו עשרות ומאות תכתובות, המתפרסות על פני מאות עמודים, שכלל לא הוצגו לו במהלך חקירותיו וכלל לא נגבתה גרסתו ביחס אליהם, וכן נמסרו גרסאות על ידי העד ביחס לנושאים רבים.
6. ובכך טמון, במידה רבה, הפסול שבהתנהלות המאשימה. כאמור, על פי דין, "רענון עד" אינו אמור לשמש בסיס להשלמת חקירה, ליצירת ראיות חדשות ולגביית גרסאות בפעם הראשונה. והנה, מן המזכר שהועבר על ידי המאשימה בנוגע לראיונות שנערכו לעד ישועה עולה, ובבירור, כי המאשימה פעלה לשם גביית גרסתו של העד ביחס לצבר רב של ראיות. ברור, אפוא, ואין דרך אחר להעמיד את הדברים מלבד כך: ראיונות העד שנערכו לישועה היו, בפועל ובכוונת מכוון, השלמת חקירה ובסיס ליצירת חומרי חקירה חדשים.
7. זאת ועוד; העובדה שההקלטות, התכתובות והמסמכים הנוספים שהוצגו נכללו בחומר החקירה – אינה ממעטת מהאופן הפגום בו פעלה המאשימה. להפך; כפי שהובהר בבקשה, עניין זה רק מחזק את טענות ההגנה. שהרי, כלל המסמכים, התכתובות והראיות היו בידי הרשות החוקרת בעת שישועה נחקר (ולמן תחילת הדרך). לא היתה כל מניעה להציג בפניו את הדברים ולגבות ממנו את גרסתו ביחס לאותן ראיות.
8. לא למותר להזכיר, כי עסקינן בחקירה ענפה שנוהלה על ידי עשרות חוקרים במצטבר, ולוותה על ידי עשרות פרקליטים מצמרת התביעה הכללית. כל שנעשה בחקירה זו לא היה יד המקרה. הרשות החוקרת, בהנחיית נציגי המאשימה, בחרה שלא להציג למר ישועה את מרבית התכתובות שהוצגו לו עתה, במסגרת ה"רענון" (שהוא הכל חוץ מ"רענון").
9. כעת, ולאחר שנחשפה לטענות ההגנה שהובאו בפירוט במסגרת התשובה לאישום, המאשימה הבינה שעליה להשלים את העניין, ו"לשפץ" את העדות לקראת החקירה בבית המשפט. לשם כך הפכה המאשימה את רענון העד להשלמת חקירה שכללה גביית גרסה מן העד ביחס לאותם נושאים שהוא לא נחקר לגביהם. הדברים אף חמורים יותר עת המאשימה השלימה את גרסתו של העד במענה לטענות ההגנה, כפי שהועלו בין היתר בתשובה לאישום – השלמת גרסה שלא בא זכרה בחקירותיו.
10. אלה, כידוע, אינם כללי המשחק. הרשות החוקרת – גובה גרסאות, אוספת ראיות ומעמדת את העדים והחשודים עם כל אלה. המאשימה מקבלת את חומרי החקירה ומחליטה אם להעמיד לדין אם לאו. החליטה על העמדה לדין – יועברו חומרי החקירה לידי הסנגורים, והעדים ייקראו להעיד על שמסרו במשטרה. לקראת עדותם של העדים בבית המשפט, מותר למאשימה "לרענן" את זכרונם ביחס לשמסרו במשטרה. המאשימה אינה רשאית לגבות מהעדים גרסאות חדשות ולהציג להם עוד ועוד מסמכים שלא הוצגו להם בחקירותיהם.
11. תכלית הדברים ברורה, ונאמר בקצרה שניים בלבד: ראשית, "רענון" עד אינו מתועד כדרך שמתועדת חקירה. כדי לסבר את האוזן נאמר, כי העד ישועה נחקר 9 פעמים, ולדברי המאשימה עצמה עדותו משתרעת על פני כ- 1,600 עמודים. בתום 7 הפגישות שקיים מר ישועה עם נציגי המאשימה, שמסתמא ערכו שעות ארוכות, הפיקה המאשימה מזכר לקוני האוחז 7 עמודים בלבד. כך יוצא, כי בעוד שכל חקירה של מר ישועה הניבה כ-180 עמודי תמליל בממוצע – כל "חקירה" שנערכה לו במשרדי המאשימה הניבה עמוד אחד בודד בלבד. היחס הוא, אפוא, 180:1. ברור אם כן כי מדובר בתיעוד חלקי, קצרני ופשטני, שאינו כולל את חילופי הדברים, את קונטקסט האמירות, את השאלות ואת התשובות המלאות שמסר העד.
12. שנית, "רענון" עד בא לאחר שחומרי החקירה נאספים, ולאחר שנמסרת תשובת ההגנה לאישום (לקראת ההכנה לשלב ההוכחות). במועד זה נתחמה זה מכבר חזית המחלוקת בין הצדדים. נאמר את המובן מאליו:

מטרת המאשימה במשפט הפלילי אינה "לנצח בכל מחיר". מטרת המשפט הפלילי, שהמאשימה פועלת במסגרתו כמי שאמונה על האינטרס הציבורי, היא להביא לחקר האמת. "תיקון" גרסאות העד כדי להשיב לטענות ההגנה אינו עולה בקנה אחד עם מושכלות יסוד אלו.

13. ולבסוף, במקרה דנן וטרם שנדון במכלול הדברים, נשוב ונבהיר, גם נוכח תגובת המאשימה, כי חלק מן הנושאים הנדונים בבקשה זו הובאו בפני בית המשפט, שהורה את אשר הורה בדיון שהתקיים בפניו – והמאשימה לא קיימה את הוראותיו, וביודעין. בכך סיימנו את המבוא, ובכך נפתח תשובה זו כעת.

ב. המאשימה לא עמדתה בהצהרותיה ולא קיימה את החלטת בית המשפט; אין לה מענה לכך

14. במסגרת הבקשה הבהירה ההגנה, כי המאשימה פעלה בניגוד להצהרותיה, כי לא יהיו תוספות משמעותיות ברענון העדים; וככל שיהיו – הרי שהן תועברנה באופן מיידי להגנה. ונזכיר את הדברים שנקבעו על ידי בית המשפט הנכבד בדיון מיום 8.2.2021, ואת הצהרותיה של המאשימה עצמה בהקשר זה:

בית המשפט הנכבד: "האם אפשר לסכם שאם יש איזה שהיא תוספת היא תועבר מיד. הרי אין סיבה לחכות".

ב"כ המאשימה: "מיד כשיש תוספת, בוודאי גברתי, בוודאי אנחנו לא אוספים ריענונים".

בית המשפט הנכבד: "אין סיבה להחזיק את זה ולמשוך את זה לפני מועדי ההוכחות, יש משהו, מעבירים אותו".

ב"כ המאשימה: "בוודאי" (עמ' 593 לפרוטוקול הדיון, ש' 3-15).

15. לאחר שהמאשימה ערפלה במזכר שערכה את מספר הישיבות שקיימה עם העד ישועה ואת המועדים שבהן התקיימו הישיבות – עתה יצא המרצע מן השק. מתברר, כי הראיונות של העד ישועה החלו כבר ביום 8.3.2021 והסתיימו ביום 16.3.2021. במהלך תקופה זו התקיימו, כאמור, לא פחות מ-7 מפגשים עם העד. הגם שכך, ואף שהורה בית המשפט הנכבד – "יש משהו, מעבירים אותו" – המזכר הועבר רק ביום 21.3.2021, כשבועיים לפני תחילת חקירתו של העד בבית המשפט (כאשר מתוך זה שבוע הוא פגרת פסח, ובמהלך התקופה יום הבחירות שהוא יום שבתון).

16. **בית המשפט הורה על העברת התוספות מיד. בית המשפט הורה שלא להמתין. אך לא כך לא פעלה המאשימה.**

17. וכיצד מתרצת זאת המאשימה? בסעיף 22 לתגובתה טוענת המאשימה, כי המזכר הועבר בסמוך לאחר סיום ראיון העד ולא עוכב על ידה.

18. ובמילים אחרות, גישת המאשימה היא כי אם נדרשים לה, לשם הדוגמה, 20 מפגשים עם העד, ואם המפגש האחרון נערך מספר ימים קודם למועד תחילת חקירתו בבית המשפט – הרי שרק לאחר שיסתיימו כל הפגישות – היא תיאות להעביר מסמך מסכם ומרכז להגנה.

19. ובכן, לא כך הורה בית המשפט ולא כך המאשימה עצמה הצהירה כי תפעל.

20. המאשימה ערכה עם העד ישועה 7 מפגשי ראיונות עדים. מתוך כמות הנתונים והמסמכים המופיעה במזכר, ניכר כי מדובר במפגשים ארוכים. המאשימה הייתה מחויבת שלא להמתין עד סיום המפגש האחרון עם העד כדי להעביר את הדברים, ודאי עד מדובר בתוספות רבות ומשמעותיות אשר המאשימה כבר היתה ערה להם במלך הראיונות עצמם. למעשה – המאשימה הייתה מחויבת לפעול אחרת, הן מכוח הצהרותיה בבית המשפט, הן – ובעיקר – מכוח הוראות בית המשפט הנכבד, שאינן בגדר המלצות או הצעות לסדר.

21. ודוק; הטענה כי המאשימה ביקשה להשוות בין הדברים שמסר ישועה בהודעותיו לבין הדברים שמסר במפגשי הריאיון (ראו בסעיף 22 לתגובה) – כלל אינה ממין העניין. המאשימה ידעה היטב כי הדברים שנאמרו חורגים בהרבה מהודעותיו של העד. וכיצד אפשר אחרת? הרי היא עצמה בחרה להציג לעד ישועה את כל אותן עשרות תכתובות ועשרות הקלטות שלא הוצגו לו בחקירותיו. משמע, למאשימה היה ברור, כבר מהריאיון הראשון שנערך לעד, כי מדובר ב"תוספות" רבות.

22. בחירתה זו של המאשימה, להציג לעד עשרות ומאות תכתובות חדשות ולגבות ממנו בפעם הראשונה גרסה ביחס אליהן (וכן גרסאות נוספות), אינה מתיישבת גם עם הצהרה נוספת שניתנה על ידה במהלך הדיון, שלפיה (עמ' 592 לפרוטוקול הדיון מיום 8.2.2021, ש' 10-11): **"אני מזכירה את הברור מאליו, החקירות של העד מתבססות על חקירותיו במשטרה ועל מסמכים שהוצגו לו"**.

23. אכן, כך אמור להיות "ברור מאליו". אלא שהמזכר, היקפו, היקף המוצגים והמסמכים שהוצגו לעד ישועה במהלך הריאיון ומספר הנושאים החדשים ביחס אליהם התבקש למסור את גרסתו (שלא נמסרה בחקירותיו) – כל אלה מעידים כי כעת מבקשת המאשימה לבסס את חקירותיו של העד על דברים רבים שמסר העד לראשונה במסגרת ה"רענון" לא פחות מהדברים שנמסרו ברשויות החקירה. דברים אלה נלמדים, ובנקל, מן הפער הדרמטי שבין מספר המוצגים והמסמכים שהעד התייחס אליהם בחקירותיו, לבין התכתובות המשמעותיות (עשרות ויותר במספר, הנפרשות על פני מאות עמודים) שהעד התבקש להתייחס אליהן ב"רענוניו".

24. הנה כי כן, המאשימה עשתה לדין לעצמה. היא הפרה את החלטת בית המשפט, וכבר מטעם זה מן הדין לקבל את הבקשה.

ג. על הפסול החמור בהתנהלות המאשימה והיעדר מענה מצדה לטענות ההגנה

25. כאמור, המאשימה ניסתה בתשובתה להמעיט בהיקף ובטיב המסמכים, ההקלטות, התכתובות שהוצגו לישועה במהלך חקירותיו.

26. בניגוד לניסיון להציג את הדברים כאילו מדובר אך ב"דוגמאות נוספות" וב"מקרים נוספים", בפועל, תמונת המצב שונה לחלוטין. כפי שהובהר בבקשה (והמאשימה לא חלקה על הדברים בתגובתה, וממילא לא היתה יכולה לעשות כן), במהלך חקירותיו של העד הוצגו לו הקלטות בודדות בלבד מתוך עשרות של הקלטות נוספות שהוצגו במהלך הרענונים; במהלך חקירותיו של העד הוצגו לו תכתובות חלקיות בלבד, בעוד שבמהלך הרענונים הוצגו לו עשרות תכתובות נוספות; ולבסוף, במהלך הרענונים הוצגו לעד עשרות מוצגים הקשורים לאירועי הסיקור שבנספח א' לכתב האישום, אשר כלל לא הוצגו לו במהלך חקירותיו.

27. בהתחשב בפערים המשמעותיים בין הרענון לבין החקירות כמפורט לעיל, ברי כי הלכה למעשה, עיקר החומר הוצג לעד ברענונים שנערכו לו, שעה שהשוליים בלבד הוצגו לו בחקירותיו.

28. ודוק; המאשימה לא הסתפקה אך בהצגה של המסמכים, אלא ביקשה לקבל את גרסתו ואת התייחסותו לאותם מסמכים, וזאת לקראת חקירתו בבית המשפט.

29. משמע, המאשימה הבינה שהיא צריכה לקבל את גרסתו של העד ביחס לכל אותם מוצגים ומסמכים, וגילתה דעתה, כי העובדה שגרסה זו לא נגבתה במהלך חקירתו – היא מחדל. אלא שמחדל זה לא ניתן לתקן עתה, במסגרת ראיון עד ועריכת מזכר סתום, שלא ניתן להבין ממנו בבירור את גרסת העד ביחס לכל אותם עשרות מוצגים ומסמכים. ממילא ברור, כי "התוספות" שנכללו במזכר שנשלח על ידי המאשימה אינן יכולות להוות תחליף לגביית עדות סדורה.

30. כבר עמדנו בבקשה על חשיבות תיעוד ורישום גרסת העד, כפי שקבעה הפסיקה, ובכלל זה שמירה על טוהרו ותקינותו של ההליך הפלילי. נוכח הלכות אלה, ברי כי לא יהלום שההגנה תצטרך לדלות מאותו מזכר את גרסתו של העד ביחס לכל אותם נושאים שהוא לא נחקר על אודותיהם במשטרה, והכל על סמך תמצות שנערך על ידי פרקליט שערך לעד ראיון במשך שעות ארוכות ועל פני 7 ישיבות, תמצות שבהכרח אינו מתעד את כלל הדברים שנמסרו על ידי העד, ודאי לא באופן מדויק כפי שנמסרו מפיו.
31. לשם המחשת העניין נבהיר, כי המזכר שערכה המאשימה או חז' כ-7 עמודים המסכמים 7 "רענונים" שנערכו לעד, שכל אחד מהם ארך מספר שעות, ושבהלכו הוצגו לעד עשרות רבות של מוצגים ומסמכים שלא הוצגו לו במהלך חקירותיו. לעומת זאת, כלל תמלילי חקירותיו של ישועה (9 במספר) מתפרשים על פני כ-16,000 עמודים, וזאת כאשר בחקירות עצמן הוצגו לישועה חלקים בודדים בלבד מבין כלל השיחות המוקלטות והתכתובות.
32. ממילא, המזכר שנמסר הוא מסמך מעובד בדיעבד, שלא מפרט מה נמסר מפיו של העד בכל אחת מ-7 הישיבות (הארוכות) שהתקיימו בנוגע לחקירתו; לא נמסר מה הוצג לו בכל ישיבה; מה היתה התפתחות הגרסה במהלך ה"רענונים"; ומה היו כלל השאלות שהוצגו לו אשר הובילו אותו למסור את התשובות שמסר. כל אלה היו נעשים, כפי שחובה לעשותם, לו היתה נערכת לעד חקירה סדורה.
33. זאת ועוד; המאשימה עצמה מפנה להלכות הברורות המורות על האיסור להדריך את העד במהלך רענון (סעיף 2 לתגובתה). אלא שמתוך האמור במזכר, ממנו עולה כי התבקשה התייחסות העד לשורה של נושאים נוספים, לא ניתן לדעת בוודאות שהמאשימה לא הדריכה את העד והובילה אותו לתשובותיו. מה גם שהעד התבקש להתייחס לטענות הגנה ספציפיות שהועלו על ידי ההגנה בתשובה לאישום, ולתשובות המצופות ממנו בהקשר זה.
34. לא ניתן גם לקבל את טענת המאשימה, כי החומרים שהוצגו בראיון העד הם "דוגמאות נוספות להמחשת הגרסה הכללית שנמסרה בחקירותיו", וכי "הפרטים הנוספים שמסר ישועה ביחס לתכתובות מוכרות אלה, דומים בכל היבט ועניין לדברים שמסר כבר בחקירותיו ואין בהם שום חידוש מפתיע" (עמ' 6 לתגובה).
35. כאמור, די בהתבוננות בהיקף החומר שהוצג כדי לקבוע כי לא ניתן לדבר על הצגת "דוגמאות" נוספות. מדובר בתכתובות ממועדים שונים (תכתובות מחלק מהימים כוללות לעיתים חומר בהיקף רב, כך שכל יום או חז' לעיתים תכתובות רבות שונות), ובעשרות שיחות מוקלטות שגרסתו של העד ביחס אליהן, ביחס למשמעותן וביחס לפרשנותן את הדברים – הועלתה לראשונה באותם "רענונים". התוצאה היא אחת: המאשימה סבורה כי אפשר שההגנה תגלה בפירוט את גרסת "עד התביעה מס' 1" לראשונה במהלך עדותו בבית המשפט.
36. יתרה מזו; טענה זו מהווה המשך ישיר לעמדתה הפסולה של המאשימה, שבית המשפט כבר הביע עמדתו בעניינה במסגרת הבקשה לתיקון כתב אישום.
37. המאשימה יצאה לדרך בהליך זה, כשהיא סבורה כי די ב"דוגמאות". לראש הממשלה בחקירותיו הוצגו "דוגמאות", והוא לא נחקר על מאות אירועי סיקור שפורטו בנספח א' לכתב האישום. גם לישועה הוצגו "דוגמאות" שהן מעט שאינו מחזיק את המרובה. לאחר שלב החקירות, כתב החשדות לא פירט את אירועי הסיקור, אלא "דוגמאות" בלבד. וגם בעת הכניסה לטרקלין המשפט, הוציאה המאשימה תחת ידה כתב אישום שביקש שלא לפרט את האירועים, אלא להסתפק ב"דוגמאות" בלבד.
38. ובכן, הליך משפטי אינו מתנהל על יסוד "דוגמאות", אלא על דרך פירוט הדברים והצגת ראיות – התביעה מזה וההגנה מזה – ביחס לכל דבר ועניין.

39. כך הובהר למאשימה על ידי בית המשפט הנכבד אשר הורה לה לתקן את כתב האישום ובכך לתחום את חזית המחלוקת בהחלטה מיום 14.12.2020.
40. עתה ברור למאשימה, כי לא יעלה בידה להסתפק ב"דוגמאות", והיא תידרש להוכיח כל שנטען כעת בכתב האישום. עתה גם ברור לה, כי ההגנה תפעל להראות את היפוכם של דברים. ומכאן קם ועולה הצורך, לראשונה, "לתקן" את עדויות העדים כפי שנמסרו במשטרה, ולהתאימן – לראשונה – למתווה הנכון של ההליך.
41. דרך המלך לעשות כן, אם בכך חפצה המאשימה, הוא בהשלמת חקירה.
42. אך המאשימה נמנעת מכך, ולשם כך היא משתמשת באמתלה שלפיה העד מתאר "דפוס פעולה" שעליו עמד בחקירותיו. ובכן, העובדה שהמאשימה עצמה ראתה לנכון לקבל את גרסת העד ביחס לראיות רבות נוספות במהלך ראיון העד, מלמדת כי היא עצמה אינה סבורה שניתן להסתפק במה שמסר בחקירותיו בהקשר זה כ"דפוס פעולה". וממילא, הודעותיו של העד מלמדות אחרת.
43. מטעם זה גם אין יסוד לטענת המאשימה, כי החומרים הנוספים שהוצגו מצויים זה מכבר בידי ההגנה. ברי, כי משעה שהמאשימה ביקשה לארוך 7 רענונים ארוכים ולקבל במשרדה (בשובה ובנחת שאינה מאפיינת חדר חקירות) את גרסתו של העד ביחס לאותם עשרות מסמכים נוספים, הימצאות החומרים בידי ההגנה אינה מרפא את הפגם שבהתנהלות המאשימה.
44. נוסף, כי המאשימה הפנתה לאורך תגובתה להחלטות שונות שלשיטתה תומכות בטענתה כי "בתיקים מרובי ראיות הכירה הפסיקה בצורך במתן גמישות לתביעה בכל הנוגע לאופן עריכת ראיונות העדים והצגת מסמכים שלא הוצגו בחקירות" (עמ' 3 לתגובת המאשימה).
45. ובכן, נקדים ונבהיר: **ההחלטות שאליהן הפנתה המאשימה אינן משנות מן ההלכה היסודית לפיה ראיון עד אינו כלי חקירתי שנועד לאיסוף מידע וראיות. לשם כך נועדה חקירה משטרתית** (ראו האסמכתאות בפרק ג' לבקשה). המאשימה לא חלקה על הפסיקה שהובאה על ידי ההגנה בהקשר זה.
46. והנה, הלכה זו אינה משתנה גם מקום בו מדובר בתיקי גדולים – "מגה תיקים" כטענת המאשימה. במידה רבה, דווקא בתיקים רחבי היקף עד מאד כתיק דנן, חלה על המאשימה החובה שלא להוסיף ראיות וגרסאות בשלב ריענון העדים אשר מגיע פרק זמן קצר לפני חקירתו של העד בבית המשפט.
47. הלוא ברור, כי ב"מגה תיקים" נדרשת מן ההגנה היערכות משמעותית לשם התמצאות בחומרי החקירה רבים, הכוללים מאות הודעות שנגבו מעדים, מאות אם לא אלפי מסמכים שנתפסו, מסרונים, תמלילי שיחות ועוד ועוד.
48. בנסיבות שכאלה בפרט לא יהלום שערב חקירת העד תאלץ ההגנה להתמודד עם ראיות וגרסאות חדשות של עדים, ודאי עדים מרכזיים דוגמת העד ישועה. והכל כאשר לא מדובר בראיות ובגרסאות שנמסרות בצורה סדורה, אלא במזכר שמרכז דברים שמסר העד, בתמצית ובלשונו של הפרקליט שערך את ראיון העד – תמצות כה רב שמשמעותו האחת היא, כי גרסת העד תימסר לראשונה במהלך העדות בבית המשפט.
49. המאשימה משליכה יהבה על פסק הדין בעניין 9489/06 **קרוכמל נ' מדינת ישראל** (1.1.2007); **"עניין קרוכמל"**, ואף מתיימרת לטעון שהכרעת בית המשפט העליון באותו עניין היא בגדר "קל וחומר לענייננו". ובכן, לא מיניה ולא מקצתיה.

50. נסיבות עניין **קרומכל** כלל אינן דומות לאופן שבו נהגה המאשימה בראיון העד שנערך לישועה, וממילא האמירות שנקבעו שם ביחס לאופן שבו על המאשימה להתנהל ברגיל מוסיפות ומחזקות את עמדת ההגנה.
51. ונבהיר: בעניין **קורכמל** נדון מצב חריג שבו נדרשו עדים לזהות קבצים שהועתקו ממחשביהם בניגוד לדין ולהסכמתם. כל שנדרשו העדים לעשות במסגרת ראיון העד – הוא לזהות איזה קבצים הועתקו ממחשביהם, כאשר מדובר היה באותו מקרה בתקליטורים שנאספו על ידי הרשות החוקרת, וכל תקליטור יכול היה להכיל עשרות אלפי קבצים.
52. **ברי, כי עניין זה שונה מענייננו, עת המאשימה לא הציגה לעד ישועה במהלך הראיונות את עשרות התכתובות הנוספות או עשרות ההקלטות הנוספות כדי ש"יזהה" אותן כמי שהוצאו מן הטלפון שלו. המאשימה ביקשה לקבל את גרסתו של העד ביחס לאותן ראיות נוספות, והיא אכן קיבלה את מבוקשה.**
53. בהקשר זה נסיף ונציין, כי טענתה של המאשימה, כי כלל המסמכים שמסר ישועה במסגרת חקירתו (הודעות דוא"ל, מסרונים ושיחות) הפכו לחלק מובנה בהודעותיו (סעיף 19 לתגובת המאשימה) – אינה רלוונטית לגדרי הבקשה דנן. בקשת ההגנה הנוכחית אינה עוסקת בשאלה האם ניתן להגיש את המוצגים לבית המשפט, אותם מוצגים שהעד מסר במהלך חקירותיו.
54. בקשת ההגנה עוסקת בשאלה אחרת – האם רשאית היתנה המאשימה להפוך את רענון העד להשלמת חקירה נרחבת, ולבקש מהעד התייחסות וגרסה ביחס לאותם מוצגים ולעניינים נוספים. כאמור, המאשימה גילתה דעתה כי היא זקוקה, מבחינתה, לאותה השלמת חקירה, ולא הסתפקה אך בהצגה טכנית של המוצגים לעד במהלך הרענון – אלא ביקשה, כאמור, לקבל את גרסתו ביחס אליהם.
55. זאת ועוד; בית המשפט המחוזי בעניין **קרומכל** (שהערעור על החלטתו נדחה בבית המשפט העליון; ת"פ 40206/05 **מדינת ישראל נ' פילוסוף ואח'**), פסק כי מהכללים שנקבעו על ידי בית המשפט עליון ניתן לקבוע מפורשות, כי **התביעה אינה רשאית לנצל את הראיונות המקדמיים לצורך ביצוע פעולות חקירה משלימות, תוך הרחבת היריעה לעבר נושאים לגביהם העד לא נחקר במשטרה או להצגת מסמכים בפני העד שהוא לא נחקר על אודותם במסגרת חקירתו במשטרה.**
56. בית המשפט אמנם התייחס גם לסוגיה של פרטים חדשים ומהותיים שעלו בראיונות המקדמיים עם העדים מטעם התביעה שלא נזכרו בהודעות העדים בעת חקירתם במשטרה, וקבע שמחובת התביעה להעלות על הכתב את אותם פרטים חדשים שהיו רלוונטיים ומהותיים להגנת הנאשמים ולהעבירם מבעוד מועד לידי הנאשמים. אלא שכך הם הדברים ביחס לדברים שהעד מעלה במהלך הראיון, ולא להשלמות יזומות ורחבות היקף שהמאשימה מבקשת לעשות באמצעות ראיון העד – ודאי לא בהיקפים הנידונים כאן, וביחס לראיות המהוות את לב המחלוקת בין הצדדים.
57. גם יתר האסמכתאות שהציגה המאשימה אינן תורמות במאום לטענותיה. המוקד בבקשה זו – להבדיל מהדוגמאות שהציגה המאשימה – אינו בקביעת המותר והאסור בחקירת העד על דוכן העדים, אלא בגבולות ה"רענון" שאותם חצתה המאשימה, ברגל גסה, פעם אחר פעם. כך ודאי כאשר לא מדובר בהצגת מסמכים ספורים או בודדים שנשתכחו בחקירת משטרה, אלא בצבר רב ביותר של מסמכים שהעד לא התבקש למסור גרסה לגביהם, על אף חקירותיו המרובות והארוכות.
58. הוסף לכך את העובדה, כי מן המזכר עולה בבירור, כי לא מדובר בדברים שהעד שח לפי תומו במהלך הראיון ובדברים שנזכר בהם במהלך הראיון. המאשימה היא זו שביקשה להוסיף ולהשלים את חקירתו של העד, כך שהוא יתייחס וימסור גרסה (שונה לעיתים מזו שנמסרה בחקירותיו) ביחס לטענות שהועלו מטעם ההגנה בתשובה לאישום ובכתבי טענות נוספים.

59. העד לא "אשר" מסמך ולא סיפק התייחסות טכנית אליו. מר ישועה התבקש על ידי המאשימה – וכך עשה – ליתן גרסה מהותית, לגוף הדברים, ביחס לחומרי החקירה, וזאת לרבות לגבי נושאים שלא נדונו בחקירותיו – וללא שהוא מעומת עם דברים סותרים שמסר בעבר. מקומה של גרסה זו אינו במשרדי המאשימה, אלא בחדר החקירות, על כל הכרוך בכך ועל כל הנובע ומשתמע מכך.

60. נוכח היקפו של המזכר והיקף הנושאים שמועלים בו, נסתפק במספר קטן של דוגמאות על מנת להמחיש את הנטען עד כה:

א. **בסעיף ב'** למזכר צוין, כי לבקשת המאשימה, העד הסביר את מבנה האתר וואלה ומושגים שונים. אלא שההסבר עצמו אינו מצוי בתוך המזכר, וההגנה עתידה לשמוע את הדברים לראשונה במסגרת עדותו של העד בבית המשפט;

ב. **מסעיף ג'** למזכר עולה, כי העד נשאל לגבי הודעות דוברות שהועברו לאתר וואלה. ברור, כי מדובר בגביית גרסתו של העד במענה לטענות שהועלו על ידי ההגנה בתשובה לאישום (ראו, למשל, בסעיפים 131 ו- 138 לתשובה לאישום);

ג. **בסעיף ו'** למזכר השיב העד, בתשובה לשאלת המאשימה, כי לא היו לדעותיו הפוליטיות השפעה על הסיקור באתר. ברי, כי גם בעניין זה מדובר בהכוונה של העד, ובקבלת בתוספות לגרסתו נוכח טענות ההגנה בעניין (ראו בסעיף 86 לתשובה לאישום) ובהכנתו והדרכתו לקראת החקירות הנגדיות;

ד. **בסעיף יג'** למזכר מתייחס העד לכך שלא התקיים שיח בינו לבין עורכי דינו קודם להגעתו לחקירה ברשות, וכי אין לו שום הסכם עם רשויות האכיפה בנוגע לגרסתו. ברי, כי גם דברים אלה הועלו על ידי המאשימה בעקבות טענות ההגנה (ראו סעיפים 688 – 715 לבקשה בעניין הטענות המקדמיות) וכחלק מהכנתו והדרכתו של העד לקראת החקירות הנגדיות בנושא.

61. ולא הבאנו פה אלא מספר דוגמאות בלבד.

62. עם התנהלות שכזו – לא ניתן להשלים.

ד. ראיונות העדים הפכו אצל המאשימה להשלמת חקירה

63. טענות ההגנה מקבלות חיזוק נוסף עת מתברר, כי המאשימה הפכה את התנהלותה הפסולה בעניין הראיונות שנערכו לעד ישועה – לנוהג.

64. כך, ביום שישי, 26.3.2021, העבירה המאשימה לידי ההגנה שני מזכרים נוספים בעניין רענונים שנעשו לעדי התביעה אבירם אלעד ומיכל קליין. ממזכרים אלה עולה, כי המאשימה חזרה על אותה התנהלות פסולה שאפיינה את הרענונים עם אילן ישועה גם עם עדי התביעה הנוספים.

65. בדיוק כפי שנהגה המאשימה בעניינו של מר ישועה, גם בעניינם של אבירם אלעד ומיכל קליין ניהלה המאשימה מעין "חקירה משלימה" לעדים, ובמסגרתה ביקשה (וקיבלה) – לראשונה – את גרסאותיהם ביחס לתכתובות עם עדי תביעה נוספים. כל זאת, אף שמוצגים אלה היו בידי הרשות החוקרת במועד חקירותיהם.

66. זאת ועוד; פתיח שני המזכרים, ביחס לכל אחד מעדים אלה (אלעד וקליין), מנוסח כמעט באופן זהה, ובשניהם התשובות כלליות גנריות. עובדה זו ממחישה היטב את הפרת חובת תיעוד הדברים שמוסר העד בחקירותיו.

ברי, כי מתוך תשובות כלליות שמנוסחות על ידי המאשימה באופן גנרי ביחס לעדים שונים, לא תוכל ההגנה ללמוד על תוכן הגרסה שנמסרת – וזו למעשה תוצג לראשונה במהלך חקירות העדים בבית המשפט.

67. זכותו של המבקש להליך הוגן נפגעת, פעם אחר פעם, שעה שעדים שעדותם צפויה להישמע בתוך זמן קצר נקראים למשרדי המאשימה, ומוסרים גרסאות שזכרון לא בא בחקירותיהם ביחס לחומרי החקירה – כך שהדברים ישמעו לראשונה על דוכן העדים.

68. למעשה, אנו חוזים כעת בהיפוך סדרי בראשית: המאשימה הופכת עצמה לרשות חוקרת, וערב פתיחת שלב ההוכחות מנהלת "חקירות" מחודשות, מחוץ לחדרי החקירות וכשהיא רואה עצמה משוחררת מהכללים החלים על חקירות עדים.

ה. סוף דבר

69. נוכח כל שפורט לעיל וכל שפורט בבקשה, ועל מנת למנוע נזק בלתי הפיך נוסף, יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן את הסעדים כפי שהתבקשו בבקשה שהוגשה ביום 24.3.2021, ואלה הם:

א. לקבוע כי המאשימה אינה רשאית לעשות שימוש במפגשי הרענון עם העדים לשם ביצוע השלמות חקירה מטעמה.

ב. לקבוע כי המאשימה אינה רשאית לעשות שימוש בראיות שלא הוצגו לעדים בחקירותיהם במשטרה ו/או ברשות לניירות ערך ושלגביהם לא ניתנה גרסה בדרך של חקירה או השלמת חקירה.

ג. לחלופין, להורות למאשימה להפנות את העד ישועה להשלמת חקירה, ברשות החוקרת.

ד. להורות למאשימה למסור פירוט מלא של מועדי הראיונות שנערכו למר ישועה ומספרם, ולעשות כן גם ביחס לעדים הבאים מטעמה.

ה. להורות למאשימה להעביר להגנה תרשומת מלאה ומפורטת של דברי עדים המוסיפים על עדותיהם במשטרה ו/או ברשות לניירות ערך, מיד לאחר כל רענון שנערך.

ו. נוכח תשובת המאשימה, להורות למאשימה להעביר להגנה את התרשומות שערכה בזמן אמת בכל אחת מהישיבות שנערכו לעד, ולא אך את המזכר שעובד ונערך בדיעבד.

דקלה סירקיס, עו"ד

ישראל וולנרמן, עו"ד

בעז בן צור, עו"ד

אסנת גולדשמידט-שריר, עו"ד

כרמל בן צור, עו"ד

באי כוח המבקש